

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Statens helsetilsyn
Postboks 231 Skøyen
0213 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

19/1234-19

4. november 2021

Økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven og opphold under forutsetning av underhold

Innledning

Vi viser til henvendelsen deres av 19. mars 2020 angående sosialtjenestelovens virkeområde og opphold under forutsetning av underhold. I henvendelsen har dere stilt spørsmålsteget ved om fortolkningen av regelverket i rundskrivet er korrekt, og bedt departementet om å klargjøre rettighetene til økonomisk stønad for denne gruppen.

Problemstillingen

Rundskrivet til sosialtjenesteloven § 18 beskriver hvordan rettighetene til å motta økonomisk stønad skal vurderes for personer som er innvilget opphold i Norge på grunnlag av familieforhold og under forutsetning av underhold. Av rundskrivet går det frem at disse personene ikke har rett til å motta økonomisk stønad, ettersom den primære inntektssikringen til den familiegjenforente er referansepersonens inntekter.¹

Hvis en person er innvilget opphold i Norge på grunnlag av familieforhold og under forutsetning av underhold, har vedkommende som utgangspunkt ikke rett til økonomisk stønad annet enn i en nødssituasjon. Hvis familiemedlemmet som har påtatt seg å underholde vedkommende ikke evner og oppfylle underholdskravet, er det den underholdspliktige selv som i tilfelle må søke om økonomisk stønad.

¹ Fra rundskriv til sosialtjenesteloven § 18, punkt 4.18.2.31: "Hvis en person er innvilget opphold i Norge på grunnlag av familieforhold og under forutsetning av underhold, har vedkommende som utgangspunkt ikke rett til økonomisk stønad annet enn i en nødssituasjon. Hvis familiemedlemmet som har påtatt seg å underholde vedkommende ikke evner og oppfylle underholdskravet, er det den underholdspliktige selv som i tilfelle må søke om økonomisk stønad."

Postadresse
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo
postmottak@asd.dep.no

Kontoradresse
Akersgata 64
www.asd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
983 887 457

Avdeling
Velferdspolitisk
avdeling

Saksbehandler
Kine Lillefjære
Sætre
22 24 85 72

Selv om underhold er en forutsetning for oppholdstillatelsen, er referansepersonen ikke juridisk forpliktet til å forsørge familiemedlemmet, såfremt den familiegjenforente personen ikke er ektefellen eller barnet til referansepersonen og forsørgeransvar dermed følger av alminnelige regler.

Rundskrivet gir føringer om at økonomisk stønad til andre familiegjenforente familie-medlemmer enn ektefeller og barn ikke kan innvilges, både dersom den familiegjenforente søker om stønad selv, og dersom referansepersonen setter frem søknad.

Det er vår vurdering at en referanseperson ikke har juridisk plikt til å forsørge familiegjenforente personer som ikke er referansepersonens barn eller ektefelle. Slik departementet vurderer det, bør en søknad fra referansepersonen om stønad til å forsørge den familiegjenforente av den grunn ikke kunne innvilges med hjemmel i sosialtjenesteloven, dersom den familiegjenforente ikke er søkerens barn eller ektefelle.

Når det gjelder den familiegjenforentes rett til økonomisk stønad etter egen søknad, vurderer vi det slik at beskrivelsen i rundskrivet ikke har tilstrekkelig rettskildemessig forankring.

En person som har oppholdstillatelse i Norge på grunnlag av familieinnvandring med en referanseperson som har påtatt seg å underholde vedkommende, har fått en oppholdstillatelse. Den familiegjenforente har således fulle rettigheter etter sosialtjenesteloven, såfremt de andre vilkårene i loven er oppfylt, herunder at den familiegjenforente anses som å ha bopel i Norge. Vi kan ikke se at personer med slikt oppholdsgrunnlag på generelt grunnlag har andre økonomiske rettigheter enn øvrige personer med oppholdstillatelse i Norge.

Personer som ikke er norske statsborgere og som heller ikke har bopel i riket, har etter forskrift om sosiale tjenester for personer uten fast bopel i Norge, begrensede rettigheter til tjenester etter sosialtjenesteloven. Gitt at familiegjenforente personer normalt sett ikke vil være norske statsborgere, må det gjøres en vurdering av om bopelsvilkåret anses oppfylt for personer i denne gruppen. I denne vurderingen skal det blant annet legges vekt på om personen er folkeregistrert i Norge, har ektefelle og eventuelt barn bosatt i Norge, er medlem i folketrygden, har skattemessige forpliktelser i Norge, og personens bosituasjon. Det kan videre tas hensyn til oppholdets varighet og formål, og oppholdstid før søknad om sosiale tjenester fremmes, fremtidsplaner og formålet slik det fremkommer av oppholdsgrunnlaget vil være relevant.

Ettersom referansepersonen ikke har plikt til å underholde den familiegjenforente, vurderer vi det slik at det avgjørende for retten til økonomisk stønad vil være de reelle forholdene, det vil si om den familiegjenforente faktisk blir forsørget. Såfremt det ikke foreligger en juridisk plikt om underhold, vurderer vi det slik at en familiegjenforent person uten andre midler eller inntekter, har rett til å motta økonomisk stønad, såfremt de andre vilkårene i loven er oppfylt.

Arbeids- og velferdsdirektoratet er informert om vår vurdering av familiegjenforentes rett til økonomisk stønad, som kopimottaker av dette brevet.

Med hilsen

Ulf Pedersen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Vibeke Trålim
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Arbeids- og velferdsdirektoratet